

Nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess S2018:06

Uppdraget

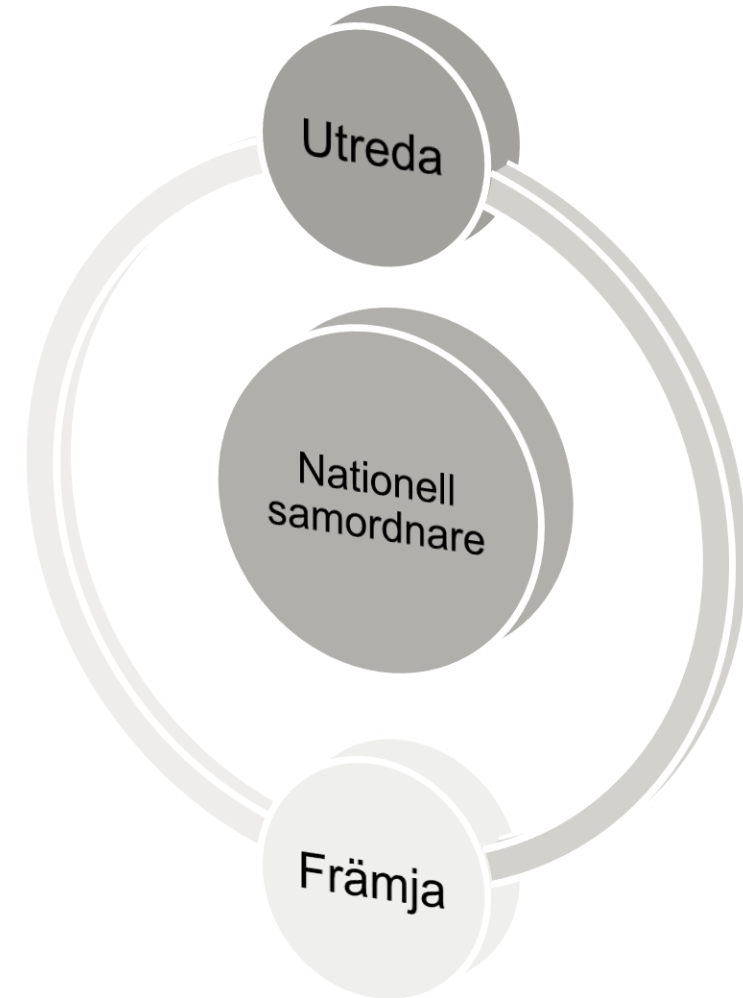
Den nationella samordnaren ska, med individens och samhällets bästa i fokus, främja samverkan mellan aktörerna i sjukskrivningsprocessen. Målet är att samordnaren ska bidra till att motverka de problem som kan uppstå till följd av det uppdelade ansvaret.

- analysera nuvarande förhållanden när det gäller samverkan mellan aktörerna i sjukskrivningsprocessen
- följa upp nuvarande samverkan mellan aktörerna med fokus på konsekvenser för individen
- se över hur det förebyggande arbetet och stödet för återgång i arbete utvecklas hos olika aktörer, t.ex. inom ramen för arbetsmarknadens parter avsiktsförklaringar
- se över om regelverket är ändamålsenligt för att stödja individens återgång till hälsa och arbete
- främja dialog för att skapa en smidigare process för individen från dag ett i ett sjukfall så att individen så tidigt som möjligt kan återfå hälsa och återgå i arbete
- lämna författningsförslag om utredaren bedömer att det är nödvändigt

Utredningens arbete

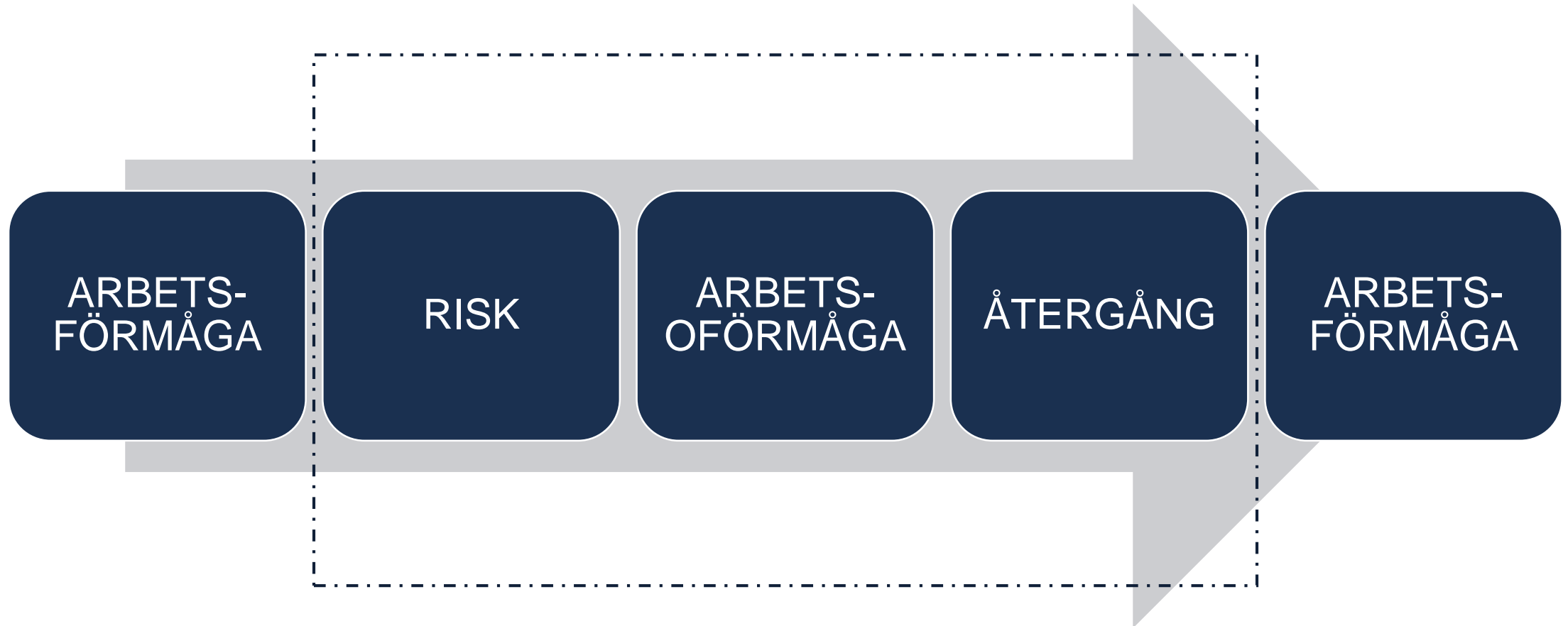
- 100-tal möten med olika aktörer
(arbetsgivare, forskare, myndigheter, företagshälsövård, fackförbund, professionsförbund, landsting, samordningsförbund)
- Växelverkan mellan utredning och främjande av samverkan
Både informationsinhämtning och hypotestestning
- Metodik

Delrapport maj 2019

1. En mer stabil sjukskrivningsprocess
  2. En mer förutsägbar sjukskrivningsprocess
  3. Stärkt stöd för återgång i arbete
- Därtill beskriver vi planerad utredning av området förebyggande arbete och stöd för återgång i arbete
  - ..och vi avser att fortsätta med främjande insatser och ett utåtriktat arbetssätt

Sjukskrivningsprocessen

Vad säger individen om sjukskrivningsprocessen?

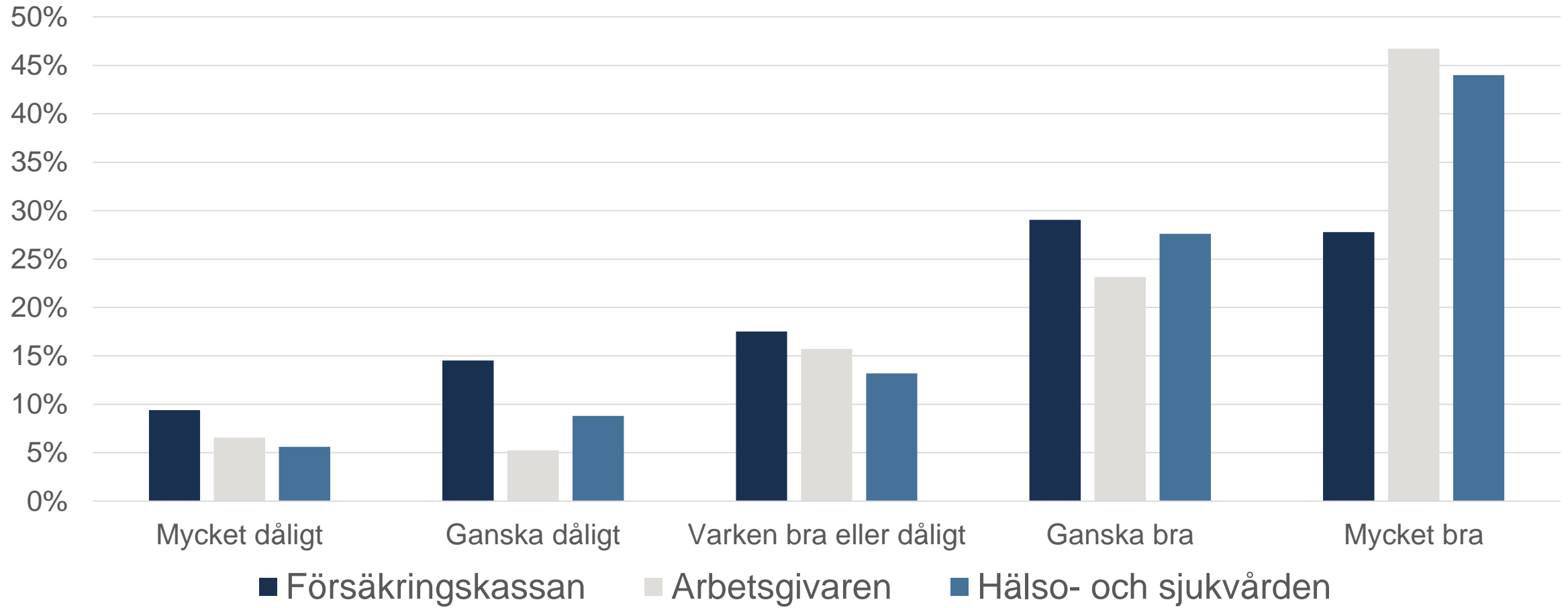
- Individsynpunkter avseende sjukskrivningsprocessen som skickats till
  - SVT (281 publicerade individberättelserna som inkom till SVT mellan den 27 februari och den 2 mars 2018)
  - Försäkringskassan (muntlig sammanställning av individers synpunkter som inkommit till myndigheten under sista halvåret 2018)
  - Inspektionen för socialförsäkringen (114 unika individsynpunkter som inkommit till myndigheten under sista halvåret 2018)
- Enkätstudie med brukarorganisationer
  - 67 organisationer fick enkäten och 17 organisationer svarade
- **Intervjustudie med sjukskrivna 60-220 dagar**
  - 250 intervjuer

Kontakter under tid med sjukskrivning

- 94 procent med Försäkringskassan
- 92 procent med sin arbetsgivare
- 28 procent med företagshälsovården
- 41 procent med en rehabiliteringskoordinator

Övergripande omdöme om aktörerna

Vad är det som gör dig nöjd?

”Dels gick det väldigt snabbt att komma i kontakt med dom men sen har jag också känt att jag blivit omhändertagen. Jag fick den tid jag behövde och upplevde ingen stress.”

”Den vårdcentralen jag är på lyssnar, förstår och engagerar sig”

”Fantastisk läkare och kontakt med rehabkoordinator.”

”Fick god uppföljning av min läkare.”

”Jag blev trodd och de gjorde allt som var i deras makt. De gjorde sitt arbete och var duktiga på det.”

Vad är det som gör dig mindre nöjd?

”Man kommer inte till primärvården, de lyssnar inte och är så svårt att komma fram”

”Svårt att få förklaringar och råd om hur man ska hantera sin sjukdom. Tog lång tid att få diagnos.”

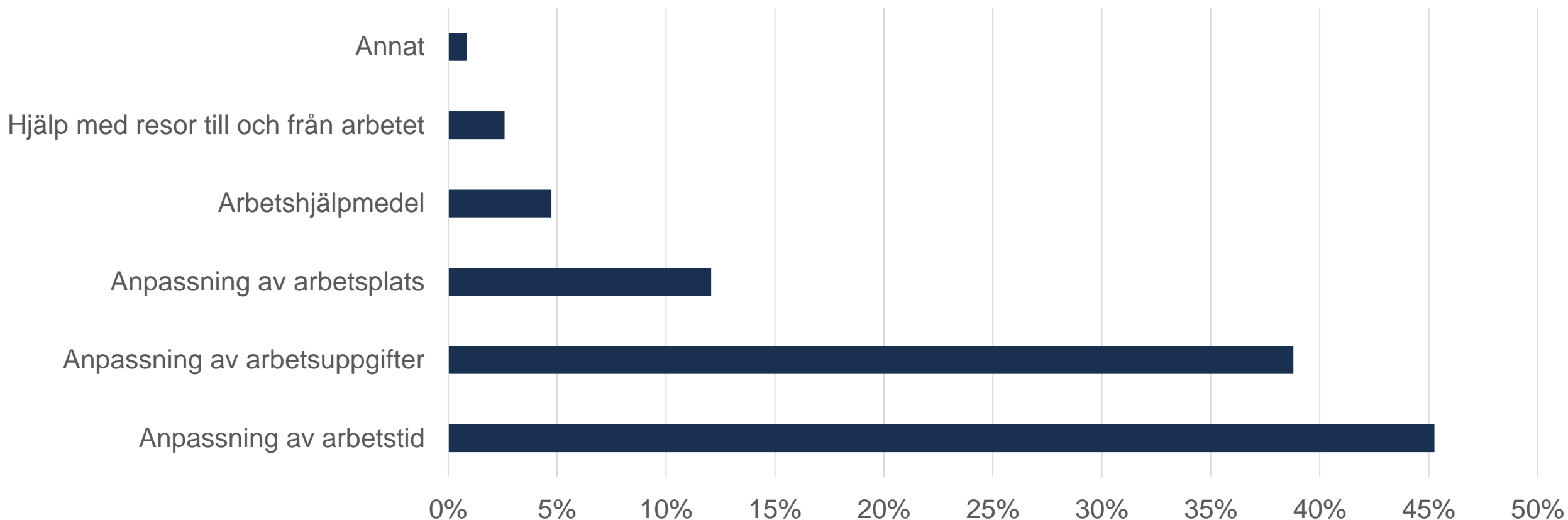
”Svårt att komma fram och svårt att få tid. Ingen kontinuitet för de har ej fasta läkare.”

”Väntetiden och att behöva sitta och ringa en massa för att få hjälp.”

Plan för återgång i arbete

- 65 procent angav att de haft kontakt med sin arbetsgivare för att prata om hur de skulle kunna komma tillbaka i arbete
- 30 procent kände till att arbetsgivaren hade tagit fram en plan för återgång i arbete
  - 90 procent deltog själva i framtagandet av plan för återgång i arbete
  - representanter från HR, hälso- och sjukvården, företagshälsovården eller en facklig representant i mindre utsträckning

Stöd för återgång i arbete

Åter i arbete?

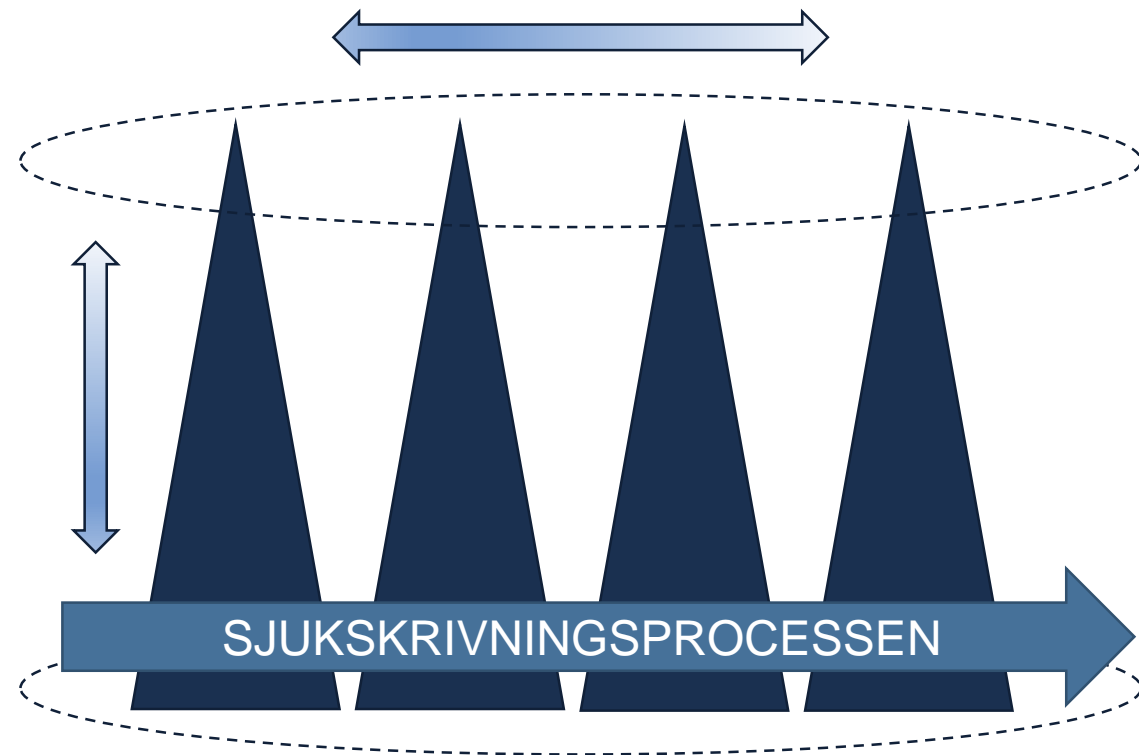
- 69 procent av individerna ansåg att de fått de stöd de behöver för att komma åter i arbete
- 70 procent av individerna var nöjda med sin arbetsgivare i sjukskrivningsprocessen
- 53 procent av individerna ansåg att deras sjukskrivning helt eller delvis var orsakad av deras arbete

Preliminära slutsatser

- Stort behov av information
- Stort behov av att bli lyssnad till, sedd, förstådd, trodd
- Arbetsgivare gör en hel del
- En paradox att så många individer är nöjda med sin arbetsgivare samtidigt som de gör bedömningen att sjukskrivningen är orsakad av arbetet

Samverkan

- *Samverkan är en gränsöverskridande aktivitet där aktörer med olika uppdrag möter varandra för att agera gemensamt med ett visst syfte*
- Strukturell samverkan
- Samverkan kring individen

Sektorsindelade myndigheter tenderar att bli duktiga på sin egen verksamhet, men förlorar samtidigt förmåga att se helheten och bedriva sektorsövergripande arbete

Vad vet vi om hinder och framgångsfaktorer för samverkan?

Hinder

Bristande stöd

Bristande kontinuitet

Bristande incitament

Strukturella skillnader

Kulturella skillnader

Bristande kunskap och förtroende

Bristande kommunikation

Revirtänkande

Framgångsfaktorer

Ömsesidigt förtroende

Tydlig förankring och stöd (samlokalisering)

Samsyn kring behov och syfte

Tydlighet i roller

Tydlig struktur

Etablerade kommunikationsvägar

Insatser för att överbrygga kulturella skillnader

Förutsättningar för samverkan i sjukskrivningsprocessen

- Sektoriseringsutmaningar
- Komplex och dynamisk process
- Sammanlänkade men samtidigt separata uppdrag
- Aktörerna har olika förutsättningar

En stabil sjukskrivningsprocess

Aktörerna i sjukskrivningsprocessen är sammanlänkade och utgör på så sätt förutsättning för varandras arbete

Förändringar hos en aktör i sjukskrivningsprocessen kan få betydande oönskade konsekvenser för andra aktörer och därmed för individen

Både HoS och FK bedömer arbetsförmåga

- Dialoguppdraget
  - *Samarbete för bättre försäkringsmedicinska underlag*
  - *Försäkringsmedicinskt beslutsstöd och dess användande*
  - *Strukturer och arbetsformer för dialog*

Förbättringspotential i hälso- och sjukvårdens ledning och styrning

Hälso- och sjukvårdens uppdrag runt försäkringsmedicin/ sjukskrivning uppfattas som otydligt och i jämförelse med andra områden som läkemedelsområdet ha relativt låg prioritet och låg status. Stöd kan finnas från enskilda chefer på olika nivåer men det breda stödet och intresset för arbetet från chefer och politisk ledning uppfattas i praktiken som svagt

Det försäkringsmedicinska uppdraget - central ledning och styrning i landsting och regioner, SKL rapport 2018

Omständigheter som påverkar samverkan i sjukskrivningsprocessen

- Roller och ansvarsområden upplevs oklara
  - Vem startar upp driver på processen?
  - Försäkringskassans samordningsansvar
  - Vilken plan gäller?
- Svårt att nå varandra
- Medicinska uppgifter
  - En fråga om resurs och ändamålsenlighet
  - Vilken information behövs när?

Sjukskrivningsprocessens paradox

- Sjukskrivningsprocessen syftar till att individer ska återfå förmåga....

.....men det finns starka incitament att påvisa oförmåga eftersom oförmåga är en förutsättning för ersättning och ger rätt till stöd

Former för samverkan i sjukskrivningsprocessen?

Nationell nivå

- Förstärkta samarbetet
- Dialoguppdraget
- Viljeinriktningen
- Överenskommelse FK - AV

Lokal/regional nivå

- Samverkan inom ordinarie verksamhet
- Samordningsförbund
- ESF-projekt

Några reflektioner om pågående samverkan

- Regeringskansliet tar initiativ till stora nationella samverkansinitiativ
- Varför kan inte aktörerna själva lösa viktiga samverkansfrågor?
- Många exempel på lokal/regional samverkan där samverkan uppges fungera bra, men vad betyder det?
- Effektutvärdering?

Tack

Mandus.Frykman@regeringskansliet.se

Nina.Karnehed@regeringskansliet.se

Sofie.Ostling@regeringskansliet.se

www.sjukskrivningsprocessen.se

